

BM-II.059.1.307.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację poselską nr 2884 Pana Posła Dariusza Mateckiego, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

W 2023 r. został przeprowadzony proces legislacyjny ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym¹, która weszła w życie 1 stycznia 2024 r. Ustawa zmieniła dotychczasowy system świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów poprzez wprowadzenie do systemu prawnego nowego świadczenia wspierającego, skierowanego bezpośrednio do dorosłych osób z niepełnosprawnościami. Zmodyfikowała też warunki przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego przeznaczonego dla opiekunów osób niepełnosprawnych, w związku ze zmianą ustawy z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

W świetle nowych przepisów, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje opiekunom sprawującym opiekę nad niepełnosprawnymi dziećmi do ukończenia przez nie 18. roku życia. Rozszerzono też na ich podstawie krąg osób uprawnionych do pobierania świadczenia. Od 1 stycznia 2024 r. o świadczenie pielęgnacyjne może ubiegać się rodzic dziecka, inna osoba na której ciąży obowiązek alimentacyjny, małżonek, opiekun faktyczny dziecka w trakcie adopcji, a także rodzina zastępcza, osoba prowadząca rodzinny dom dziecka, dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektor regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektor interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Ważną zmianą jest także możliwość łączenia przez opiekuna - bez żadnych ograniczeń - aktywności zawodowej z pobieraniem świadczenia pielęgnacyjnego, co stanowi realizację głównego postulatu zgłaszanego przez opiekunów osób niepełnosprawnych. Świadczenie pielęgnacyjne - na nowych zasadach - przysługuje także, gdy opiekun dziecka ma ustalone prawo do własnej emerytury, renty lub innego świadczenia emerytalno-rentowego. Przeszkody dla pobierania świadczenia nie stanowi także posiadany przez opiekuna osoby niepełnosprawnej status rolnika, małżonka rolnika, czy domownika rolnika.

W przypadku gdy opiekun otrzymujący świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach sprawuje opiekę nad więcej niż jedną osobą w wieku poniżej 18. roku życia, legitymującą się odpowiednim orzeczeniem o niepełnosprawności, nowe przepisy przewidują podwyższenie

¹ Dz. U. poz. 1429.

o 100% wysokość świadczenia pielęgnacyjnego na drugą i każdą kolejną osobę, nad którą sprawowana jest opieka.

Nowe regulacje realizują też wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 21 października 2014 r. (sygn. akt K38/13) poprzez skreślenie z ustawy o świadczeniach rodzinnych artykułu 17 ust. 1b, uzależniającego prawo do świadczenia pielęgnacyjnego od daty powstania niepełnosprawności u osoby wymagającej opieki.

Dodatkowo, ustawa przewiduje szeroką ochronę praw nabytych opiekunów osób z niepełnosprawnościami, które nabyły bądź nabędą - na starych zasadach, obowiązujących do 31 grudnia 2023 r. - prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna. Osoby te mogą w dalszym ciągu pobierać wymienione świadczenia, zgodnie z dotychczasowymi przepisami.

Jednocześnie, jak już wspomniano, ustawa wprowadza, od 1 stycznia 2004 roku, nowe świadczenie dedykowane dorosłym osobom niepełnosprawnym, którego wysokość jest powiązana z wysokością renty socjalnej i wynosi od 40 % do 220% renty socjalnej – w zależności od ustalonego poziomu potrzeby wsparcia. Co istotne, ta forma wsparcia przysługuje osobie uprawnionej bez względu na wysokość jej dochodu lub dochodu jej opiekuna czy innych członków rodziny. Ustawa o świadczeniu wspierającym nie zawiera także żadnych zapisów ograniczających możliwość podejmowania aktywności zawodowej przez opiekuna osoby z niepełnosprawnością, uprawnionej do świadczenia wspierającego. Oznacza to, że opiekun sam zadecyduje o tym czy i w jakim wymiarze podjąć lub kontynuować zatrudnienie.

Ustawa o świadczeniu wspierającym realizuje główny postulat środowisk osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, jakim jest ukierunkowanie polityki państwa na upodmiotowienie osoby z niepełnosprawnością poprzez zapewnienie jej możliwości decydowania o tym, jaki rodzaj czy forma dostępnego wsparcia zostanie sfinansowana z przyznanych jej środków.

Ustawa stanowi też realizację Priorytetu V Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021 – 2030 przyjętej przez Radę Ministrów 16 lutego 2021 r.², gdzie założono, że zostanie przygotowana zmiana dotychczasowego systemu świadczeń dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami, a zakres przekazanej pomocy będzie zależał od stopnia wsparcia potrzebnego osobie z niepełnosprawnością ze strony opiekuna. Przedmiotowa ustawa przewiduje - po roku funkcjonowania ustawy - dokonanie przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oceny jej działania, co będzie stanowić podstawę decyzji o ewentualnych zmianach lub korektach jej zapisów.

Inną formą wsparcia są programy resortowe Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej finansowane ze środków Funduszu Solidarnościowego, które m. in. są adresowane do dzieci z niepełnosprawnościami oraz członków ich rodzin/opiekunów. Należą do nich:

- usługa asystencji osobistej realizowana w ramach programów „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego oraz „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Organizacji Pozarządowych. Programy te mają zapewniać możliwość skorzystania przez osoby z niepełnosprawnościami, w tym dzieci do 16 roku życia, z pomocy asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności

² M.P. z 2021 poz. 218.

i funkcjonowaniu w życiu społecznym, stymulowanie osoby niepełnosprawnej do podejmowania aktywności i umożliwienie realizowania prawa do niezależnego życia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu niepełnosprawnością.

- usługa opieki wytchnieniowej, dostępna w ramach programów „Opieka wytchnieniowa dla Jednostek Samorządu Terytorialnego” i „Opieka wytchnieniowa dla Organizacji Pozarządowych”.

Głównym celem tych programów jest odciążenie członków rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki poprzez zapewnienie im czasowego zastępstwa w tym zakresie.

Powyższe programy realizowane są na podstawie art. 7 ust. 5 ustawy z 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym³, zaś źródłem ich finansowania są środki ujęte w projekcie planu finansowego Funduszu, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

W 2024 r. zostaną ogłoszone przyszłoroczne edycje ww. programów.

Ponadto, w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej trwają zaawansowane prace na projektem rządowej ustawy o asystencji osobistej, która - zgodnie z założeniami - wejdzie w życie w 2025 r.

Nadmieniam, że usługa świadczona w ramach programu „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” zarówno dla Jednostek Samorządu Terytorialnego jak i dla Organizacji Pozarządowych, pozostanie dostępna na zasadzie komplementarności.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Łukasz Krasoń

Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

³ Dz. U. z 2023 r. poz. 647, 1407 i 1429.